

ยุทธศาสตร์การบริหารสถาบันอุดมศึกษาไทยเพื่อส่งเสริม ประชาคมอาเซียน

Management Strategies for Thai Higher Education Institutions to Support the ASEAN Community

สุนทรี วรรณไพเราะ และ ปิยพงษ์ สุเมตติกุล

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาไทยเพื่อส่งเสริมประชาคมอาเซียน ๒) ศึกษายุทธศาสตร์การบริหารสถาบันอุดมศึกษาเพื่อส่งเสริมประชาคมอาเซียนของสถาบันอุดมศึกษาไทยที่มีความเป็นเลิศ และ ๓) เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารสถาบันอุดมศึกษาไทยเพื่อส่งเสริมประชาคมอาเซียน ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน ประชากรและกลุ่มตัวอย่างคือสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน ๑๔๔ สถาบัน และสถาบันอุดมศึกษาไทยที่ประสบความสำเร็จในระดับภูมิภาคเอเชียจำนวน ๙ สถาบัน เครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติบรรยาย และเทคนิค PNI ประเมินและตรวจสอบยุทธศาสตร์ โดยผู้เชี่ยวชาญ

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาไทยเพื่อส่งเสริมประชาคมอาเซียน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\mu = 2.25$) สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาไทยเพื่อส่งเสริมประชาคมอาเซียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.74$) ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาไทยเพื่อส่งเสริมประชาคมมีค่าเฉลี่ย $PNI = 6.19$ การบริหารสถาบันอุดมศึกษาไทยเพื่อส่งเสริมประชาคมอาเซียน มี ๔ ยุทธศาสตร์ คือ ๑) ยุทธศาสตร์การพัฒนাবัณฑิตสู่สากล ๒) ยุทธศาสตร์การส่งเสริมความเป็นนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษา ๓) ยุทธศาสตร์การพัฒนาเครือข่ายการวิจัยด้านอาเซียน ๔) ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบสารสนเทศด้านอาเซียนเพื่อการบริหารประชาชน

คำสำคัญ: อุดมศึกษา/ประชาคมอาเซียน/ยุทธศาสตร์

Abstract

This research aimed to 1) explore the current and desirable situations of the management of Thai higher education institutions to support an ASEAN Community;

2) explore the existing management strategies to support an ASEAN Community of Thai well-known higher education institutions and 3) develop strategies for Thai higher education institutions to support an ASEAN Community. This research applied a method approach. The population and the sample were taken from 148 Thai higher education institutions under the jurisdiction of the Office of the Higher Education Commission and 9 well-known Thai higher education institutions. The instruments included questionnaires and interview forms. Data were analyzed using descriptive statistics and the technique called Priority Needs Index (PNI) was applied. The proposed strategies were verified by the experts.

The results showed that the current situation of the management of Thai higher education institutions to support an ASEAN Community was rated at a low level ($\mu = 2.25$). The desirable situation of the management of Thai higher education institutions to support an ASEAN Community was rated at a high level ($\mu = 3.74$). From the analysis of the Priority Needs Index, the management of Thai higher education institutions to support an ASEAN Community turned out to be an average PNI = 6.19. Management strategies for Thai higher education institutions to support an ASEAN Community included 3 strategies; 1) raising the abilities of graduates to international standards; 2) promoting internationalization of higher education institutions; 3) developing Asian research network; and 4) developing an information system about ASEAN for public.

KEYWORDS: HIGHER EDUCATION/ASEAN COMMUNITY/STRATEGY

บทนำ

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือ อาเซียน (Association of South East Asian Nations: ASEAN) ก่อตั้งขึ้นโดยปญญากกรุงเทพ เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๑๐ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างกันในภูมิภาค อารงไว้ซึ่งสันติภาพ เสถียรภาพ และความมั่นคงทางการเมือง พัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ผู้ก่อตั้งมี ๕ ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย สิงคโปร์ และไทย ต่อมาได้มีประเทศต่างๆ เข้าเป็นสมาชิกเพิ่มเติมอีก ๕ ประเทศ ได้แก่ บรูไน

เวียดนาม ลาว พม่า และ กัมพูชาตามลำดับ ปัจจุบันอาเซียนมีสมาชิกทั้งหมด ๑๐ ประเทศ (กรมอาเซียน, ๒๕๕๒) หลายสิบปีที่ผ่านมาอาเซียนได้แสดงบทบาทในการดำรงรักษาและส่งเสริมสันติภาพ เสถียรภาพ ความมั่นคงและความเจริญร่วมกันในภูมิภาค ตลอดจนพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจและสังคมจนเป็นที่ประจักษ์แก่อนานาประเทศ แต่ต่อมาสถานการณ์โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อาเซียนต้องเผชิญปัญหาหลายอย่าง อาทิ ปัญหาสิ่งแวดล้อม โรคระบาด การก่อการร้าย อาชญากรรมข้ามชาติ การพยายามเข้ามามีอิทธิพลของกลุ่มประเทศ

มหาอำนาจ ตลอดจนความเสี่ยงทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะ “วิกฤติเศรษฐกิจเอเชีย “ ในปี ๒๕๔๐ ที่ได้สร้างความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชียอย่างมาก ปัญหาเหล่านี้ส่งผลให้ประเทศสมาชิกอาเซียนเห็นพ้องต้องกันว่า อาเซียนควรปรับตัวครั้งใหญ่เพื่อให้สามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงต่างๆที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สุภาคีพรรณ ตั้งตรงไพโรจน์, ๒๕๕๓; สำนักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ, ๒๕๕๓)

การปรับตัวครั้งสำคัญของอาเซียนที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ในหลายๆ ด้าน คือ การลงนามในเอกสารวิสัยทัศน์อาเซียน ค.ศ. 2020 (ASEAN Vision 2020) ที่ได้กำหนดทิศทางและเป้าหมายของการดำเนินการความร่วมมือในอาเซียน ด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม โดยตั้งเป้าหมายว่า ภายในปี ค.ศ. 2020 อาเซียนจะเป็นวงสมานฉันท์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียง หุ่นส่วนเพื่อการพัฒนาอย่างมีพลวัต ชุมชนแห่งสังคมที่เอื้ออาทร และมุ่งปฏิสัมพันธ์กับภายนอก (กรมอาเซียน, ๒๕๕๐) จากนั้นในปี พ.ศ. ๒๕๓๖ ผู้นำอาเซียนได้ร่วมลงนามในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือในอาเซียน ฉบับที่ ๒ มีจุดประสงค์เพื่อจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ (ค.ศ. 2020) ทั้งนี้เพื่อสนับสนุนการรวมตัวและความร่วมมือรอบด้าน โดยในด้านการเมืองให้จัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ ที่จะทำให้ประเทศในภูมิภาคอยู่อย่างสันติสุขด้วยการแก้ปัญหาโดยสันติวิธีและยึดมั่นในหลักความมั่นคงรอบด้าน ด้านเศรษฐกิจให้จัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อ

ทำให้ภูมิภาคมีความมั่นคง มั่งคั่ง และสามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่นๆ ได้ ส่วนด้านสังคมและวัฒนธรรมให้จัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน และเสริมสร้างอัตลักษณ์ของอาเซียน ต่อมาในการประชุม สหุยอดผู้นำอาเซียนครั้งที่ ๑๒ ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่เมืองเซบู ประเทศฟิลิปปินส์ ผู้นำในกลุ่มประเทศอาเซียนได้ตกลงให้มีการจัดตั้งประชาคมให้แล้วเสร็จเร็วขึ้นกว่าเดิม ๕ ปี คือ กำหนดให้เป็นประชาคมอาเซียนโดยสมบูรณ์ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ (กรมอาเซียน, ๒๕๕๐: สำนักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ, ๒๕๕๓)

บทบาทของการศึกษาได้รับการกล่าวถึงในฐานะที่เป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานในการสร้างประชาคมอาเซียน ปฏิญญาว่าด้วยแผนงานสำหรับประชาคมอาเซียนได้ระบุถึงความสำคัญของการศึกษาในการนำอาเซียนบรรลุวิสัยทัศน์อาเซียน 2020 นอกจากนี้ในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ ๑๕ ในเดือนตุลาคม ๒๕๕๒ ยังได้เน้นย้ำถึงบทบาทสำคัญของการศึกษาในการสร้างประชาคมอาเซียน โดยผู้นำอาเซียนได้ให้การรับรองในปฏิญญาชะอำ-หัวหินว่าด้วยการเสริมสร้างความร่วมมือด้านการศึกษาเพื่อบรรลุประชาคมอาเซียนที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน ซึ่งในปฏิญญานี้ได้มีการระบุถึงบทบาทของการศึกษาในทั้งสามเสาหลักของประชาคมอาเซียน ได้แก่ บทบาทของภาคการศึกษาในเสาการเมืองและความมั่นคง บทบาทของภาคการศึกษาในเสาเศรษฐกิจ และบทบาทของภาคการศึกษาในเสาสังคมและวัฒนธรรม (สำนักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ, ๒๕๕๓) สำหรับประเทศไทย

โดยกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดนโยบายในการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการศึกษาของประเทศไทยเพื่อการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ๕ นโยบาย ประกอบด้วย ๑) การเผยแพร่ความรู้ข้อมูลข่าวสาร และเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน ๒) การพัฒนาศักยภาพของนักเรียน นักศึกษา และประชาชนให้มีทักษะที่เหมาะสมเพื่อเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ๓) การพัฒนามาตรฐานการศึกษาเพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนของนักศึกษาและครูอาจารย์ในอาเซียน ๔) การเตรียมความพร้อมเพื่อเปิดเสรีการศึกษาในอาเซียนเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และ ๕) การพัฒนาเยาวชนเพื่อเป็นทรัพยากรสำคัญในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน (กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๓)

ในส่วนของการอุดมศึกษาไทย ได้ให้ความสำคัญในประเด็นการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนเป็นอย่างมาก เพราะถือเป็นปัจจัยที่ส่งผลโดยตรงต่อการจัดการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประเทศ ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล รวมถึงการระดมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยยึดกรอบการพัฒนาของอาเซียน โดยเฉพาะการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนเป็นหลัก ผลจากการศึกษาในครั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้นำเสนอยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ จำนวน ๓ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ๑) การเพิ่มขีดความสามารถของบัณฑิตให้มีคุณภาพในระดับ

สากล ๒) การพัฒนาความเข้มแข็งของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาประชาคมอาเซียน และ ๓) การส่งเสริมบทบาทของอุดมศึกษาไทยในประชาคมอาเซียน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, ๒๕๕๓)

จากข้อมูลงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่ามีงานวิจัยหลายเรื่องที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาในบริบทของการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาไทยสู่ความเป็นเลิศทั้งในระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ เช่น การพัฒนากลยุทธ์การจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย การพัฒนารูปแบบและกลยุทธ์การส่งเสริมความเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติของประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า การนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาไทยสู่การเป็นมหาวิทยาลัยระดับโลก เป็นต้น (ธเนศ จิตสุทธิภากร, ๒๕๔๗; กนิษฐา นาวารัตน์, ๒๕๔๙; ต่อตระกูล อุบลวัตร, ๒๕๕๐; คำเพชร ภูริปัญญา, ๒๕๕๐) แต่ยังไม่พบว่ามีงานวิจัยใดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเพื่อรองรับการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ตลอดจนเพื่อเป็นการนำยุทธศาสตร์ในการเตรียมความพร้อม สู่การเป็นประชาคมอาเซียนของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาไปสู่การปฏิบัติจริง ประกอบกับยังไม่มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาของสถาบันอุดมศึกษาไทยในด้านเตรียมตัวสู่การเป็นประชาคมอาเซียน เพื่อนำเสนอยุทธศาสตร์การบริหารสถาบันอุดมศึกษาเพื่อส่งเสริมประชาคมอาเซียน

ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานให้สถาบันอุดมศึกษาไทยมีศักยภาพและพร้อมที่จะก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้

วัตถุประสงค์

๑. ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาไทยเพื่อส่งเสริมประชาคมอาเซียน

๒. ศึกษายุทธศาสตร์การบริหารของสถาบันอุดมศึกษาไทยเพื่อส่งเสริมประชาคมอาเซียน ของสถาบันอุดมศึกษาไทยที่มีความเป็นเลิศ

๓. พัฒนายุทธศาสตร์การบริหารสถาบันอุดมศึกษาไทยเพื่อส่งเสริมประชาคมอาเซียน

ขอบเขตการวิจัย

สถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป ในสังกัดของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๔ จำนวน ๑๔๔ แห่ง

วิธีการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน มีขั้นตอนในการวิจัยทั้งหมด ๖ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

ขั้นตอนที่ ๒ ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาไทยเพื่อส่งเสริมประชาคมอาเซียน โดยสำรวจความคิดเห็นของอธิการบดี และ/หรือ รองอธิการบดี

และ/หรือ ผู้ช่วยอธิการบดี จากสถาบันอุดมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน ๑๔๔ สถาบัน สถาบันละ ๒ คน รวมทั้งสิ้น ๒๘๘ คน เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนนี้คือแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ ๓ ศึกษายุทธศาสตร์การบริหารของสถาบันอุดมศึกษาไทยเพื่อส่งเสริมประชาคมอาเซียน ของสถาบันอุดมศึกษาไทยที่มีความเป็นเลิศ โดยการสัมภาษณ์อธิการบดี หรือ รองอธิการบดี จากสถาบันอุดมศึกษาไทยที่ติดอันดับ ๑ ใน ๒๐๐ ของภูมิภาคเอเชีย โดยการจัดลำดับของ QS Asian University Rankings 2012 จำนวน ๙ สถาบัน สถาบันละ ๑ คน รวมทั้งสิ้น ๙ คน

ขั้นตอนที่ ๔ ร่างยุทธศาสตร์การบริหารสถาบันอุดมศึกษาไทยเพื่อส่งเสริมประชาคมอาเซียน จากข้อมูลที่สรุปและประมวลผลได้ในขั้นตอนที่ ๑ - ๓ โดยใช้เทคนิค SWOT Analysis แล้วกำหนดยุทธศาสตร์ โดยนำผลการวิเคราะห์ มากำหนดเป็นยุทธศาสตร์ฉบับร่าง

ขั้นตอนที่ ๕ ประเมินและตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์การบริหารสถาบันอุดมศึกษาไทยเพื่อส่งเสริมประชาคมอาเซียน โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและประเมินยุทธศาสตร์ (ร่าง ๑) ด้วยแบบประเมินและแบบตรวจสอบร่างยุทธศาสตร์ จากนั้นจัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของยุทธศาสตร์ (ร่าง ๒)

ขั้นตอนที่ ๖ ปรับปรุงและนำเสนอยุทธศาสตร์ โดยนำผลการประเมินและตรวจสอบยุทธศาสตร์การบริหารสถาบันอุดมศึกษาไทยเพื่อส่งเสริมประชาคมอาเซียน มาปรับปรุงแก้ไข และนำเสนอยุทธศาสตร์ฉบับสมบูรณ์

ผลการวิจัย

๑. ผลวิจัยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารสถาบันอุดมศึกษาไทยเพื่อส่งเสริมประชาคมอาเซียน พบว่า

สภาพปัจจุบันการบริหารสถาบันอุดมศึกษาไทยเพื่อส่งเสริมประชาคมอาเซียน พบว่าโดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ($\mu = 2.25$) โดยในด้านการผลิตบัณฑิตเพื่อส่งเสริมประชาคมอาเซียน มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ($\mu = 2.85$) ส่วนด้านการวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมประชาคมอาเซียน มีการปฏิบัติในระดับน้อย โดยด้านการวิจัยมีการปฏิบัติน้อยที่สุด ($\mu = 2.00$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาไทยในการส่งเสริมประชาคมอาเซียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.74$) เมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่าในการบริหารงานทั้งสี่ด้าน คือ ด้านการผลิตบัณฑิต การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม มีระดับปฏิบัติที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการผลิตบัณฑิตมีระดับปฏิบัติที่พึงประสงค์มากที่สุด ($\mu = 4.12$) รองลงมาคือ การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ($\mu = 3.65$)

การวิจัย ($\mu = 3.61$) และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ($\mu = 3.58$) ตามลำดับ

ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาไทยในการส่งเสริมประชาคมอาเซียน โดยภาพรวมพบว่าประเด็นที่มีลำดับความสำคัญมากที่สุดคือ ด้านการวิจัย รองลงมาคือ ด้านการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม การผลิตบัณฑิต และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมตามลำดับ

๒. ผลการพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารสถาบันอุดมศึกษาไทยในการส่งเสริมประชาคมอาเซียน พบว่า ยุทธศาสตร์การบริหารสถาบันอุดมศึกษาไทยในการส่งเสริมประชาคมอาเซียน ประกอบด้วยยุทธศาสตร์หลัก ๔ ยุทธศาสตร์ คือ ๑) ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโครงสร้าง ๒) ยุทธศาสตร์การส่งเสริมความเป็นนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษา ๓) ยุทธศาสตร์การพัฒนาเครือข่ายการวิจัยด้านอาเซียน ๔) ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบสารสนเทศด้านอาเซียนเพื่อการบริหารประชาชน ซึ่งแต่ละยุทธศาสตร์ ประกอบด้วยยุทธศาสตร์รอง และวิธีการในการดำเนินการ ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดตามตารางด้านล่าง

ยุทธศาสตร์การบริหารสถาบันอุดมศึกษาไทยในการส่งเสริมประชาคมอาเซียน

ยุทธศาสตร์หลัก	ยุทธศาสตร์รอง	แนวทาง/วิธีการ/กิจกรรม
๑. การพัฒนาบัณฑิตสู่สากล	๑. พัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของนิสิต นักศึกษาให้สามารถสื่อสารได้ในระดับสากล	๑) จัดทำซอฟต์แวร์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อให้ นิสิต นักศึกษาสามารถเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตัวเองได้ทุกที่ทุกเวลา ๒) พัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษที่เน้นให้ใช้ทักษะด้านการสื่อสาร ๓) กำหนดให้มีการสอบวัดระดับภาษาอังกฤษก่อนจบการศึกษา ๔) จัดทำวิจัยเพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของนิสิต นักศึกษา
	๒) พัฒนานองค์ความรู้ด้านอาเซียน	๑) จัดให้นิสิต นักศึกษาได้เรียนรู้ภาษาอาเซียนอย่างน้อย ๑ ภาษา ๒) จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนทางวิชาการเพื่อให้ นิสิต นักศึกษาได้เรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียน ๓) จัดกิจกรรมทางศิลปะและวัฒนธรรมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความแตกต่างทางวัฒนธรรม ๔) พัฒนาหลักสูตรเกี่ยวกับอาเซียน
๒. การส่งเสริมความเป็นนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษา	๑. พัฒนาระบบการเรียนการสอนให้เป็นสากล	๑) พัฒนาหลักสูตรนานาชาติในสาขาที่สถาบันเชี่ยวชาญและเป็นที่ต้องการของนิสิต นักศึกษาต่างชาติ ๒) พัฒนาระบบถ่ายโอนหน่วยกิตให้เป็นมาตรฐานสากลปรับเปลี่ยนเวลาในการเปิด-ปิดภาคการศึกษาให้เป็นสากล ๓) ปรับเปลี่ยนเวลาในการเปิด-ปิดภาคการศึกษาให้เป็นสากล
	๒. พัฒนาคณาจารย์ให้มีสมรรถนะสากล	๑) จัดสรรงบประมาณเพื่อให้คณาจารย์ได้ผลิตผลงานเพื่อเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการ ๒) จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนคณาจารย์กับสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศ ๓) จัดสรรงบประมาณเพื่อให้คณาจารย์ผลิตงานวิจัยอย่างต่อเนื่อง

ยุทธศาสตร์หลัก	ยุทธศาสตร์รอง	แนวทาง/วิธีการ/กิจกรรม
	๓. จัดระบบอำนวยความสะดวกแก่นักศึกษาต่างชาติ	๑) จัดให้มีหอพักนานาชาติเพื่อรองรับนิสิต นักศึกษาต่างชาติ ๒) จัดทำระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารให้เป็นสองภาษา ๓) จัดให้มีศูนย์บริการ one stop service เพื่ออำนวยความสะดวกให้นักศึกษาต่างชาติ
๓. การพัฒนาเครือข่ายการวิจัยด้านอาเซียน	๑. ส่งเสริมให้คณาจารย์ผลิตงานวิจัยเกี่ยวกับอาเซียน	๑) จัดสรรงบประมาณเพื่อผลิตและเผยแพร่งานวิจัยเกี่ยวกับอาเซียน
	๒. ส่งเสริมเครือข่ายการวิจัยด้านอาเซียน	๒) สร้างความตระหนักถึงความจำเป็นของการผลิตงานวิจัยด้านอาเซียน ๑) ระดมความเห็นจากเครือข่ายเพื่อจัดทำวิจัยในสาขาที่สอดคล้องกับทิศทางของอาเซียน ๒) จัดสรรงบประมาณเพื่อสร้างเผยแพร่งานวิจัยด้านอาเซียนผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
๔. การพัฒนาระบบสารสนเทศด้านอาเซียนเพื่อการบริหารประชาชน	๑. พัฒนาระบบสารสนเทศด้านอาเซียนที่สะดวกแก่การเข้าถึงข้อมูล	๑) จัดทำข้อมูลด้านอาเซียนเผยแพร่ในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา ๒) จัดสรรงบประมาณในการจัดทำเอกสารเพื่อเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับอาเซียนอย่างต่อเนื่อง
	๒. สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของข้อมูลข่าวสารด้านอาเซียน	๑) ประชาสัมพันธ์เรื่องการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนผ่านทางสื่อต่างๆของสถาบันอย่างต่อเนื่อง ๒) เผยแพร่ข่าวสารเตรียมการใช้ประโยชน์และป้องกันผลกระทบที่เกิดจากการเคลื่อนย้ายกำลังคนข้ามชาติ ๓) เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับงานที่เป็นที่ต้องการของตลาดงานในอาเซียน

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการอภิปรายออกเป็น ๒ ส่วน ดังนี้

๑. การอภิปรายผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถาบัน อุดมศึกษาไทยในการส่งเสริมประชาคมอาเซียน

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาไทยเพื่อส่งเสริมประชาคมอาเซียน โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย โดยพบว่า ในด้านการผลิตบัณฑิตเพื่อส่งเสริมประชาคมอาเซียน มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ส่วนการวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมประชาคมอาเซียน มีการปฏิบัติในระดับน้อย โดยด้านการวิจัยมีการปฏิบัติน้อยที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (๒๕๔๔) ที่กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอุดมศึกษา ตามหลักสากลไว้ ๓ ประการ คือ การสอน การวิจัย และการบริการชุมชน โดยทั่วไปสถาบันอุดมศึกษา จะดำเนินการสอนเพื่อให้คนมีคุณลักษณะ ดังต่อไปนี้ ๑) เป็นคนที่มีคุณภาพและมีความรับผิดชอบ มีความคิดอ่านสูงเป็นตัวของตัวเอง มีความเป็นอิสระทางปัญญา มองเห็นความก้าวหน้าของตนเอง และของสังคมอย่างมีความหมายและมีคุณค่า มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม มองการณ์ไกล ๒) เป็นคนที่มีความรู้เพียงพอที่จะเป็นพื้นฐานหรือดำเนินการประกอบอาชีพเพื่อดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสมถูกต้องตามแนวทางที่ดีในสังคม สถาบันอุดมศึกษาโดยทั่วไปจะสร้างคนให้ประกอบอาชีพระดับสูง และ ๓) เป็นคนที่จะสร้างสมความรู้และวัฒนธรรมของสังคมและของโลกได้

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาไทยในการส่งเสริมประชาคมอาเซียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาการบริหารงานทั้งสี่ด้าน คือ ด้านการผลิตบัณฑิต การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม มีระดับปฏิบัติที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการผลิตบัณฑิตมีระดับปฏิบัติที่พึงประสงค์มากที่สุด รองลงมาคือการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม การวิจัย และการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (๒๕๕๓) ที่กล่าวว่า การผลิตบัณฑิต ถือเป็นพันธกิจที่สำคัญที่สุดของสถาบันอุดมศึกษา เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ หลักสูตรและการเรียนการสอน เริ่มตั้งแต่การกำหนดปัจจัยนำเข้าที่ได้มาตรฐานตามที่กำหนด ประกอบด้วย การมีอาจารย์ที่มีปริมาณและคุณภาพ ตามมาตรฐานหลักสูตร มีกระบวนการบริหารจัดการการเรียนการสอนที่อาศัยหลักการร่วมมือร่วมพลังของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถาบัน

๒. การอภิปรายผลการพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารสถาบันอุดมศึกษาไทยเพื่อส่งเสริมประชาคมอาเซียน พบว่ามี ยุทธศาสตร์หลัก ๔ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

๑) ยุทธศาสตร์การพัฒนานักศึกษาศึกษา โดยมีการจัดหลักสูตรที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศและทิศทางการของอาเซียน จัดการเรียนการสอนโดยยึดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ (TQF) จัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่มีประสิทธิภาพ เสริมสร้างทักษะการใช้ภาษาของนิสิต นักศึกษาให้สามารถสื่อสารได้ในระดับสากล พัฒนาระบบวัดผลการเรียนการสอนภาษา

อังกฤษที่สามารถวัดทักษะการใช้ภาษาของนิสิต นักศึกษาได้ตามสภาพจริง สอดแทรกเอกลักษณ์ของไทยและเอกลักษณ์ของประเทศสมาชิกอาเซียน พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับความเคลื่อนไหว การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนเพื่อรองรับ ความเป็นนานาชาติ จัดสรรงบประมาณ ยกย่อง คุณภาพของการจัดการศึกษาโดยกำหนดสัดส่วน อาจารย์ระดับปริญญาเอกให้สูงขึ้น สอดคล้อง กับแนวคิดของ กระทรวงศึกษาธิการ (๒๕๔๙) ซึ่งกำหนดมาตรฐานคุณภาพของบัณฑิตระดับ อุดมศึกษาให้เป็นผู้มีความรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง สามารถประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อการดำรงชีวิต ในสังคมได้อย่างมีความสุขทั้งทางร่างกายและ จิตใจ มีความสำนึกและความรับผิดชอบในฐานะ พลเมืองและพลโลก โดยมาตรฐานด้านคุณภาพ บัณฑิต ประกอบด้วย ๓ ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ๑) บัณฑิต มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในศาสตร์ของตน สามารถ เรียนรู้ สร้างและประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อพัฒนา ตนเอง สามารถปฏิบัติงานและสร้างงานเพื่อ พัฒนาสังคมให้สามารถแข่งขันได้ในระดับสากล ๒) บัณฑิตมีจิตสำนึก ดำรงชีวิต และปฏิบัติ หน้าที่ตามความรับผิดชอบโดยยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม ๓) บัณฑิตมีสุขภาพดีทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ มีการดูแลเอาใจใส่รักษาสุขภาพของ ตนเองอย่างถูกต้องเหมาะสม และยังสอดคล้อง กับงานวิจัยของ ธเนศ จิตสุทธิภากร (๒๕๔๗) ที่ทำการศึกษารื่องการพัฒนากลยุทธ์การจัดการ โปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหา ปัจจัยความสำเร็จ โดยศึกษารูปแบบการจัดการ โปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย

และศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยแห่งความสำเร็จ ของการจัดโปรแกรมนานาชาติแต่ละรูปแบบ เพื่อ นำเสนอกลยุทธ์ในการจัดโปรแกรมนานาชาติ ในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบ ของโปรแกรมนานาชาติสู่ความเป็นสากลมีองค์ ประกอบด้วยกัน ๖ ด้าน ได้แก่ นักศึกษา คณาจารย์ กิจกรรมนานาชาติ ทรัพยากรสนับสนุนในการ เรียนและค้นคว้าหาข้อมูล การบริหารจัดการ และหลักสูตรนานาชาติ นอกจากนี้ยังสอดคล้อง กับงานวิจัยของ กนิษฐา นาวารัตน์ (๒๕๔๙) ที่ ศึกษาเรื่องการพัฒนา รูปแบบและกลยุทธ์การส่งเสริม ความเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติของ ประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า รูปแบบที่เหมาะสมในการ ส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีเป้าหมายหลักในการพัฒนาคุณภาพบัณฑิต ให้มีสมรรถภาพสากล และการพัฒนาหลักสูตร นานาชาติ ส่วนงานวิจัยของต่อตระกูล อุบลวัตร (๒๕๕๐) ซึ่งได้ศึกษาอุปสงค์ของผู้เรียนที่มีต่อ สถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่จะมาให้บริการการ ศึกษาในประเทศไทย ตลอดจนผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับสถาบันอุดมศึกษาไทยจากการ เปิดเสรีทางการค้า และนำเสนอยุทธศาสตร์ของ สถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบททางการเปิดเสรี ทางการค้า จากการวิจัยพบว่าต้องมีการพัฒนา ทักษะทางภาษาของทั้งคณาจารย์และผู้เรียนให้ มีความพร้อมมากกว่าปัจจุบัน ไม่เพียงแต่ภาษา อังกฤษเท่านั้น แต่ยังรวมถึงภาษาต่างประเทศ อื่นๆอีกด้วย เพราะการขาดทักษะด้านภาษา ต่างประเทศในระดับที่เป็นมาตรฐานจะทำให้ไม่ สามารถหาความรู้เพิ่มเติมจากต่างชาติได้ดีเท่าที่ ควรเป็น อนึ่งในการพัฒนาบัณฑิตให้มีสมรรถนะ

สากลนั้น จำเป็นต้องพัฒนาหลักสูตรให้มีความเป็นนานาชาติ ทั้งนี้โดยสอดคล้องกับเรื่องวัฒนธรรมของประเทศอื่นเข้ามาในหลักสูตรด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Waryzn (1997) ซึ่งได้ศึกษาการจัดหลักสูตรให้มีความเป็นนานาชาติ กรณีศึกษาสาขาธุรกิจของวิทยาลัยวิสคอนซิน (Wisconsin's Waukesha County Technical Collage) พบว่าการจัดหลักสูตรธุรกิจให้มีความเป็นนานาชาติ ควรบูรณาการกระบวนการของวัฒนธรรมนานาชาติไปสู่การจัดการศึกษาเพื่อให้ นักศึกษามีความรอบรู้ในเรื่องธุรกิจของโลก

๒) ยุทธศาสตร์การส่งเสริมความเป็นนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษา โดยมีการพัฒนาระบบการเรียนการสอนให้มีความเป็นสากล มีการพัฒนาหลักสูตรนานาชาติในสาขาที่สถาบันเชี่ยวชาญและเป็นที่ต้องการของนิสิต นักศึกษาต่างชาติ พัฒนาระบบถ่ายโอนหน่วยกิตให้เป็นมาตรฐานสากล ปรับเปลี่ยนเวลาในการเปิด-ปิดภาคการศึกษาให้เป็นสากล พัฒนาคณาจารย์ให้มีสมรรถนะสากล ตลอดจนการจัดระบบอำนวยความสะดวกแก่นิสิต นักศึกษาต่างชาติ สอดคล้องกับแนวคิดของ ธเนศ จิตสุทธิภากร (๒๕๔๗) ซึ่งได้ทำงานวิจัย เรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติสู่ความเป็นสากลมีองค์ประกอบด้วยกัน ๖ ด้าน ได้แก่ นักศึกษา คณาจารย์ กิจกรรมนานาชาติ ทรัพยากรสนับสนุนในการเรียนและค้นคว้าหาข้อมูล การบริหารจัดการ และหลักสูตรนานาชาติ และสอดคล้องกับ กนิษฐา นาวารัตน์ (๒๕๔๙) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องการพัฒนา รูปแบบ และกลยุทธ์การส่งเสริมความเป็นศูนย์กลาง การศึกษานานาชาติของประเทศไทยในภูมิภาค

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ผลการวิจัยพบว่า พันธกิจที่สำคัญในการส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลาง การศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประกอบด้วย การสร้างหลักสูตรนานาชาติ ให้ได้มาตรฐานสากล การสร้างผลงานวิจัยและนวัตกรรมในภูมิภาค การสร้างความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันทั้งในและต่างประเทศ และการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างชาติ โดยเป้าหมายหลักได้แก่ การพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้มีสมรรถภาพสากลและการพัฒนาหลักสูตรนานาชาติ เช่นเดียวกับ Marginson (2004) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การตลาดในอุดมศึกษา การแข่งขันในระดับชาติ ซึ่งได้แก่ประเทศออสเตรเลีย และระดับโลก ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประเทศออสเตรเลียประสบความสำเร็จในกลยุทธ์การตลาด ได้แก่ การมีประสบการณ์ ๓๐ ปี ในการให้การศึกษานานาชาติ นี้ด้วยการมอบทุนภายใต้ชื่อ Colombo plan ให้นักศึกษาต่างชาติ และในปี ค.ศ. 1980 รัฐบาลออสเตรเลียได้ประสานงานการตลาดและประชาสัมพันธ์มหาวิทยาลัยของตนผ่านศูนย์การศึกษาประจำสถานทูตออสเตรเลียในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้ภาพพจน์ของมหาวิทยาลัยดี และมีคุณภาพ มีการอำนวยความสะดวกในการออกวีซ่าให้นักศึกษาต่างชาติ ทำเลที่ดีของประเทศ เพราะใกล้กว่าสหรัฐอเมริกาหรืออังกฤษ ทำให้นักศึกษาประหยัดค่าเดินทาง รวมถึงค่าเล่าเรียนที่ถูกลงกว่า

๓) ยุทธศาสตร์พัฒนาเครือข่ายการวิจัย การด้านอาเซียน โดยมีการจัดสรรงบประมาณ เพื่อผลิตงานวิจัยและเผยแพร่ผลงานวิจัยเกี่ยวกับอาเซียน ผลิตงานวิจัยเพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของนิสิตนักศึกษา สร้างเครือข่าย

การวิจัยกับสถาบัน/หน่วยงานในประเทศ ตลอดจนสถาบัน/หน่วยงานในอาเซียน สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (๒๕๕๓) ที่ว่าการวิจัยจะประสบความสำเร็จและเกิดประโยชน์จำเป็นต้องมีส่วนประกอบที่สำคัญ ๓ ประการ คือ ๑) สถาบันต้องมีแผนการวิจัย มีระบบและกลไก ตลอดจนมีการสนับสนุนทรัพยากรให้สามารถดำเนินการได้ตามแผน ๒) คณาจารย์มีส่วนร่วมในการวิจัยอย่างเข้มแข็ง โดยบูรณาการงานวิจัยกับการจัดการเรียนการสอน และพันธกิจด้านอื่นๆ ของสถาบัน และ ๓) ผลงานวิจัยมีคุณภาพ มีประโยชน์ สนองยุทธศาสตร์ของชาติและมีการเผยแพร่อย่างกว้างขวาง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับมาตรฐานการอุดมศึกษา จัดทำขึ้นโดยคณะกรรมการการอุดมศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๙) ที่กำหนดมาตรฐานด้านพันธกิจของการบริหารการอุดมศึกษาไว้ว่า ให้มีการวิจัยเพื่อสร้างและประยุกต์ใช้องค์ความรู้ใหม่ที่เป็นประโยชน์ในการขยายพรมแดนความรู้และทรัพยากรทางปัญญาที่เชื่อมโยงกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ตามศักยภาพของประเภทสถาบัน ตลอดจนมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศเพื่อพัฒนาความสามารถในการแข่งขันในระดับนานาชาติ สอดคล้องกับงานวิจัยของกนิษฐา นาวาร์ตน์ (๒๕๔๙) ที่ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนา รูปแบบและกลยุทธ์การส่งเสริมความเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติของประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบที่เหมาะสมในการส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ ได้แก่ การเป็นศูนย์กลาง

การศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในประเทศภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงภายใน ๕ ปี และพันธกิจที่สำคัญ ได้แก่ การสร้างหลักสูตรนานาชาติให้ได้มาตรฐานสากล การสร้างผลงานวิจัยและนวัตกรรมในภูมิภาค การสร้างความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันทั้งในและต่างประเทศ และการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างชาติ เช่นเดียวกับ คำเพชร ภูริปัญญา (๒๕๕๐) ที่ได้ศึกษาปัจจัยความสำเร็จของสถาบันอุดมศึกษาระดับโลกและสภาพปัจจุบันของสถาบันอุดมศึกษาไทยเพื่อนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาไทยสู่การเป็นมหาวิทยาลัยระดับโลก ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยความสำเร็จของสถาบันอุดมศึกษาโลกขึ้นอยู่กับภารกิจหลักของการศึกษาระดับอุดมศึกษา ได้แก่ หลักสูตร และการสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการ และมิติทางวัฒนธรรม ปัจจัยด้านความเป็นนานาชาติของมหาวิทยาลัยระดับโลก ได้แก่ การจัดการคุณภาพและโครงสร้างพื้นฐาน หลักสูตร และนวัตกรรม การวิจัย การศึกษาเรื่องอาณานิคมศึกษา นิสิตนักศึกษาและนักวิชาการจากนานาชาติ ความร่วมมือทางวิชาการและพัฒนา ด้านนานาชาติ การบริการทางสังคมและความฉลาดทางวัฒนธรรม นำเสนอ ๔ ยุทธศาสตร์ คือ ๑) ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างคุณค่าเพื่อความเป็นเลิศในภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษาและ เป็นองค์การอัจฉริยะ ๒) ยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ๓) ยุทธศาสตร์การประกอบ การของมหาวิทยาลัย และ ๔) ยุทธศาสตร์การสร้างเครือข่ายทางวิชาการทั้งในประเทศและ ต่างประเทศ และยังสอดคล้องกับกับศรเนตร อารีโสภณพิเชฐ (๒๕๕๐) ซึ่งทำวิจัยเรื่องการพัฒนากลยุทธ์ความร่วมมือด้านการวิจัยทาง

สังคมศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ซึ่งผลการวิจัยพบว่ามีเครือข่ายความร่วมมือทางการวิจัยค่อนข้างน้อย ขาดการประสานงานและความเชื่อมโยง ทั้งๆที่ความร่วมมือด้านการวิจัย เป็นแนวทางที่สามารถเสริมสร้างศักยภาพการวิจัยและความเข้มแข็งทางวิชาการให้กับสถาบันอุดมศึกษาและประเทศได้ เช่นเดียวกับ Kim (อ้างถึงใน ศรเนตร อารีโสภณพิเชฐ, ๒๕๕๐) ที่ได้ศึกษาผลของความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับบริษัทเอกชนซึ่งมีความชำนาญในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ผลการวิจัยพบว่าการสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาและบริษัทเอกชน ส่งผลให้เศรษฐกิจขององค์กรเติบโตขึ้น ในการสร้างเครือข่ายการวิจัยนี้จะช่วยให้สถาบันอุดมศึกษามีความเข้มแข็งด้านวิชาการทำให้สถาบันมีศักยภาพในการวิจัยเพิ่มขึ้น อีกทั้งยังได้เพิ่มพันธมิตรที่มีความต้องการในการผลิตงานวิจัยในสาขาเดียวกันอีกด้วย นอกจากนี้ยังเป็นการพัฒนาคณาจารย์ บุคลากรของสถาบันให้มีความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์การทำงานวิจัยที่เป็นสากลในระดับชาติ ดังเช่นงานวิจัยของ Harmsworth (2001) ที่ได้ศึกษารูปแบบความร่วมมือด้านการวิจัยทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการทำงานร่วมกับองค์กรทางด้านวิจัยและหน่วยงานจากภายนอก ผลการวิจัยพบว่าการสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือทางด้านการวิจัยต้องมีการสร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างองค์กรอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งต้องมีการสร้างข้อตกลงในระยะยาวกับนักวิจัยที่ทำงานร่วมกัน

๔) ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบสารสนเทศด้านอาเซียนเพื่อการบริการประชาชน โดยมีประชาชนเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับอาเซียนอย่างต่อเนื่อง นำระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

มาใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับอาเซียนเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้ทุกที่ทุกเวลา เผยแพร่ข้อมูลด้านความร่วมมือทางการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียน ประชาสัมพันธ์ด้านความเป็นนานาชาติของสถาบันให้แก่ประชาชนและหน่วยงานทั่วไป สอดคล้องกับแนวคิดของ ไพฑูรย์สินลาร์ตัน (๒๕๔๔) ที่กล่าวถึงสถาบันอุดมศึกษาที่มีความพร้อมทั้งในด้านวิทยาการและวิทยาการ จึงควรใช้ประโยชน์นี้เพื่อสังคมอย่างเต็มที่ การบริการชุมชนโดยทั่วไปแบ่งออกได้เป็นสี่ ลักษณะ คือ ๑) การเผยแพร่ความรู้ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สังคมได้รับการศึกษาเฉพาะและการศึกษาทั่วไป ๒) การร่วมให้คำปรึกษาเพื่อแก้ปัญหาของสังคม ๓) ให้บริการความรู้เพื่อประเมินผลการพัฒนาสังคม และ ๔) การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่นเดียวกับกระทรวงศึกษาธิการ (๒๕๔๙) ที่กล่าวถึงมาตรฐานด้านพันธกิจของการบริหารการอุดมศึกษาว่า คือการให้บริการวิชาการที่ทันสมัยเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของสังคมตามระดับความเชี่ยวชาญของประเภทสถาบัน มีการประสานความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับภาคธุรกิจอุตสาหกรรมทั้งในและต่างประเทศ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนของสังคม และประเทศชาติ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (๒๕๕๓) ซึ่งระบุไว้ว่าสถาบันอุดมศึกษาพึงให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ในรูปแบบต่างๆ ตามความถนัดและในด้านที่สถาบันมีความเชี่ยวชาญ ซึ่งการให้บริการทางวิชาการอาจให้เปล่าโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย หรืออาจคิดค่าใช้จ่ายตามความเหมาะสม โดยให้บริการทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน หน่วยงานอิสระ หน่วยงานสาธารณะ ชุมชน และสังคมโดย

กว้าง รูปแบบการให้บริการทางวิชาการมีความหลากหลาย เช่น การอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ทรัพยากรของสถาบัน เป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการ ให้คำปรึกษา ให้การอบรม จัดประชุม หรือสัมมนาวิชาการ ทำงานวิจัยเพื่อตอบคำถามต่างๆ หรือเพื่อชี้แนะสังคม การให้บริการทางวิชาการนอกจากเป็นการทำประโยชน์ให้สังคมแล้ว สถาบันยังได้รับประโยชน์ในด้านต่างๆ คือ เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ของอาจารย์อันจะนำมาสู่การพัฒนาหลักสูตร มีการบูรณาการเพื่อใช้ประโยชน์ทางด้านการจัดการเรียนการสอนและการวิจัย พัฒนาตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ สร้างเครือข่ายกับหน่วยงานต่างๆ ซึ่งเป็นแหล่งงานของนักศึกษาและเป็นการสร้างรายได้ของสถาบันจากการให้บริการทางวิชาการด้วย

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

๑.๑ การพัฒนานิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ถือเป็นกำลังสำคัญของประเทศและการที่จะพัฒนานิสิตเหล่านั้นให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพตรงตามความต้องการของระบบเศรษฐกิจและเป็นตัวขับเคลื่อนระบบสังคมได้ สถาบันการศึกษาควรมียุทธศาสตร์หรือวิธีการในการพัฒนาบัณฑิตให้ตรงตาม พันธกิจ และเป้าหมายของสถาบัน คงไว้ซึ่งคุณภาพ ซึ่งผลการค้นพบจากงานวิจัย ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาในระดับอุดมศึกษา คือ การพัฒนานิสิตสู่สากล โดยมีการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศและทิศทางของอาเซียน จัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษ สื่อสารได้ใน

ระดับสากล เพื่อรองรับความเป็นนานาชาติ รู้จักเอกลักษณ์ของประเทศสมาชิกอาเซียน แต่ยังคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของไทย

๑.๒ กลุ่มงานที่เกี่ยวข้องระดับอุดมศึกษาควรให้ความสำคัญและสร้างความตระหนักในการพัฒนาเครือข่ายการวิจัยการด้านอาเซียน อันเนื่องมาจากการงานวิจัยได้ค้นพบความต้องการในการพัฒนาการบริหารในระดับอุดมศึกษาด้านการวิจัยเป็นอันดับต้นๆแสดงให้เห็นถึงความสำคัญที่สถาบันระดับอุดมศึกษาควรให้ความสำคัญในการจัดสรรงบประมาณเพื่อผลิตงานวิจัยและเผยแพร่ผลงานวิจัยเกี่ยวกับอาเซียนของนิสิตนักศึกษา สร้างเครือข่ายการวิจัยกับสถาบัน/หน่วยงานในประเทศ ตลอดจนสถาบัน/หน่วยงานในอาเซียน

๑.๓ หน่วยงานฝ่ายสนับสนุนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพระดับอุดมศึกษาควรส่งเสริมความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารประชาชน จัดหรือปรับปรุงระบบสารสนเทศให้สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหาร การพัฒนาสารสนเทศ อันเนื่องมาจากการค้นพบของงานวิจัยเล็งเห็นความสำคัญและประโยชน์สูงสุดในเชื่อมโยงระบบการศึกษากับระบบสารสนเทศเพื่อประโยชน์อันสูงสุดของผู้รับบริการทางวิชาการ ตลอดจนการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมสำคัญของหน่วยงานหรือสถาบัน

๒. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๒.๑ ควรศึกษาแบบเจาะลึกเกี่ยวกับตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถาบันอุดมศึกษา

ไทยเพื่อส่งเสริมประชาคมอาเซียน เช่น การผลิต
บัณฑิต การวิจัย คุณภาพการสอนของคณาจารย์
การวัดประเมินผล

ส่งเสริมประชาคมอาเซียนของประเทศต่างๆ
ที่เป็นสมาชิกของอาเซียน เพื่อทราบความก้าวหน้า
ในการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเพื่อส่งเสริม
ประชาคมอาเซียนของประเทศอื่นๆ

๒.๒ ควรศึกษาเปรียบเทียบกับ
ยุทธศาสตร์การบริหารสถาบันอุดมศึกษาเพื่อ

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กนิษฐา นาวารัตน์. (๒๕๔๙). การพัฒนารูปแบบและกลยุทธการส่งเสริมความเป็นศูนย์กลางการศึกษา
นานาชาติของประเทศไทย ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต.
สาขาวิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

คณะกรรมการการอุดมศึกษา, สำนักงาน. (๒๕๕๓). ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทย เพื่อเตรียมความพร้อมสู่
การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. ๒๕๕๔. กรุงเทพมหานคร: บางกอกบล็อก.

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ, สำนัก. (๒๕๕๒). การศึกษา: รากฐานประชาคมอาเซียน. กรุงเทพมหานคร:
สกลส.ลาดพร้าว.

_____. (๒๕๕๓). การศึกษา: การสร้างประชาคมอาเซียน ๒๕๕๔.

คำเพชร ภูมิปัญญา. (๒๕๕๐). การนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาศาสนาสถาบันอุดมศึกษาไทยสู่การ เป็นมหาลั
ยระดับโลก. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

ต่อตระกูล อุบลรัตน์. (๒๕๕๐). การนำเสนอยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรี.
วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธเนศ จิตสุทธิภัก. (๒๕๔๗). การพัฒนากลยุทธ์การจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย.
วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไพฑูรย์ สีนลรัตน์. (๒๕๔๔). หลักและพื้นฐานการอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สาขาวิชาอุดมศึกษา
ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

ศรเนตร อารีโสภณพิเชฐ. (๒๕๕๐). การพัฒนากลยุทธ์ความร่วมมือด้านการวิจัยทางสังคมศาสตร์.
กรุงเทพมหานคร: สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทาง
การศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. (๒๕๔๙). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๙.
ราชกิจจานุเบกษา ๑๒๓ (๑๐ ตุลาคม ๒๕๔๗), ๕-๗.

_____. (๒๕๕๓). การประชุมจัดทำแผนปฏิบัติการอาเซียนด้านการศึกษา. สืบค้นวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๓, จาก <http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=20917&Key=news2>.

สุภาศพรณ ตั้งตรงไพโรจน์. (๒๕๕๓). อาเซียนบนเส้นทางสู่การเป็นประชาคมในปี ๒๐๑๕: ที่เป็นอย่างอยู่ และ สิ่งที่ทำหาย. เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการ ประจำปี ๒๕๕๓ เรื่อง ไทย อาเซียน เอเชีย: บนก้าวอย่างสู่ความสัมพันธ์ภาคประชาชน. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อาเซียน, กรม. (๒๕๕๐). *ประชาคมอาเซียน*. สืบค้นวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๓, จาก <http://www.mfa.go.th/asean/ASEAN%20Main.pdf>.

_____. (๒๕๕๒). *แนะนำใหู้จัก*. กรุงเทพมหานคร: กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ. (เอกสารอัดสำเนา).

ภาษาอังกฤษ

Harmsworth, G. R. (2001). *A collaborative research model for working with iwi: Discussion paper*. Landcare Research Contract Report LC 2001/119 for the Foundation for Research, Science and Technology (FRST). Retrieved January 25, 2013, from <http://www.landcareresearch.co.nz/research/sustainablesoc/social/iwimodel.asp>.

Marginson, S. (2004). National and global competition in higher education. *The Australian Educational Researcher*. 31(2), 1-28.

Warzyn, D. (1997). *Internationalizing the curriculum a case study in the business division*. Retrieved January 25, 2013, from <http://elib.uum.edu.my/kip/Record /ED407013/Description#tabnav>.

ผู้เขียน

ดร. สุนทรี วรรณไพเราะ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๐๐๐ อีเมล: suntaree.wannapairo@gmail.com

อาจารย์ ดร.ปิยพงษ์ สุมตติกุล อาจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๓๐ อีเมล: dregchula@gmail.com

หมายเหตุ: งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจาก “ทุน ๙๐ ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” กองทุนรัชดาภิเษกสมโภช จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย